

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 1. marts 2010

J.nr.: 323-0001

Indberetning februar 2010

Politiske forhold.

Kun grønlandsk tale fra Inatsisartut's talerstol?

Partiet Siumut bebudede den 7. februar 2010 et lovforslag, der fra 2013 gør det forbudt at tale andet end grønlandsk fra talerstolen i Inatsisartut.

Medlem af Inatsisartut Malik Berthelsen (Siumut) pointerer, at Inatsisartuts medlemmer skal gå forrest for at understrege, at det grønlandske sprog med indførslen af selvstyre er det officielle sprog i Grønland. - Og nu hvor grønlandsk er det officielle sprog, så skal alle officielle personer tale grønlandsk, siger Malik Berthelsen til KNR's radioavis.

Siumuts partiformand Aleqa Hammond har understøttet det varslede lovforslag ved bl.a. at udtale, at "...Siumut mener, at det er helt naturligt, at man i landets lovgivende forsamling bruger det officielle sprog som vigtigste værktøj, og at debatterne kører på et sprog, som befolkningen kan forstå /.../ Dette er en naturlig fremgangsmåde som praktiseres i alle andre lande og det er der intet odiøst i."

De øvrige partier i Inatsisartut har taget afstand fra Siumuts forslag.

Demokraternes politiske ordfører Niels Thomsen skriver i en artikel bl.a.:

"Grønlands nationalistiske parti Siumut prøver nu igen at puste til de gløder, som partiet håber på vil udvikle sig til et flammende bål af nationalisme /.../ Demokraterne tager stærkest muligt afstand fra Siumuts ønske om at indføre apartheid-lignende tilstande i vort land.

Demokraterne vil vi gerne være med til at styrke det grønlandske sprog og "...være med til at kæmpe for, at endnu flere af vore ikke-grønlandsk kyndige medborgere får mulighed for at lære sproget. Men vi tror på frivillighed. Vi vil ikke tvinge nogen til noget. Og vi vil slet ikke fratage et stort mindretal af grønlandere deres menneskerettigheder og deres ret til at deltage i demokratiet."

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqqutaa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

Gerhardt Petersen, formand for Atassut udtaler tilsvarende:

”Vores medborgere der arbejder for befolkningen i kraft af at de er folkevalgte og som ikke behersker det grønlandske sprog skal selvfølgelig på lige fod med grønlandsktalende folkevalgte have ubegrænset mulighed for at kunne arbejde for den grønlandske befolkning /.../ Såfremt der skal arbejdes for at de folkevalgte skal kunne beherske det grønlandske sprog, uanset om de er folkevalgte i Inatsisartut, kommunerne eller i bygderne, skal de ifølge vores mening opfordres og ikke tvinges til at lære at bruge det grønlandske sprog.”

Aqqaluaq Egede, politisk ordfører i Inatsisartut for Inuit Ataqatigiit (IA), har bl.a. udtalt at IA stærkt vil fraråde at gå den vej som Siumut ønsker. - En udvikling i den retning vil uvægerligt udelukke en gruppe af vore landsmænd og medborgere fra demokratiske institutioner som Inatsisartut, skriver Aqqaluaq Egede:

”Det er indlysende klart at vore dansksprogede medborgere vil miste deres valgarbejde, dersom et krav om udelukkende grønlandsk tale fra Inatsisartut blev realiseret. Inuit Ataqatigiit vil stærkt fraråde sådanne tendenser.

Fakta er jo stadig den, at der i det grønlandske samfund er etniske grønlændere som udelukkende taler dansk, men som os alle andre også har stærke familiemæssige bånd og tilknytning. Disse medborgere skal sikres en medindflydelse ved en udformning af Selvstyret.”

Omvendt har formanden for Grønlands store fagforbund SIK, Jess G. Berthelsen, udtalt en klar støtte til Siumuts forslag, bl.a. med henvisning til at omkring 30 % af befolkningen i Grønland kun forstår grønlandsk.

Efter de første reaktioner fra de øvrige partier i Inatsisartut har Siumuts formand Aleqa Hammond supplerende foreslået, at kravet om kun at tale grønlandsk fra talerstolen i Inatsisartut skal sættes til folkeafstemning. – Hvad mener befolkningen? Jeg synes, det ville være naturligt at lade befolkningen stemme om det, fordi det er så væsentlig og principiel en sag, siger Aleqa Hammond.

Formanden for Naalakkersuisut Kuupik Kleist har tilkendegivet, at Naalakkersuisut ikke vil arbejde for Siumuts forslag:

”Naalakkersuisut har ingen intentioner om at forbyde at der snakkes andre sprog end grønlandsk. Spørgsmålet er hvor stort et problem man skal gøre det til, at der er borgere her i Grønland som ikke taler grønlandsk, inklusiv grønlændere som ikke taler grønlandsk.”

Jeg kan afsluttende oplyse, at af Inatsisartut's 31 medlemmer efter valget den 2. juni 2009 taler 2 medlemmer af Inatsisartut og yderligere 2 medlemmer af Naalakkersuisut dansk fra talerstolen i Inatsisartut. 3 af disse blev valgt til landstinget den 2. juni 2009.

Usikker fremtid for de grønlandske kommuners landsforening KANUKOKA.

Med udgangspunkt i en kritisk opfordring fra politikere i hovedstadskommunen *Kommuneqarfik Sermersooq* sættes der blandt kommunalpolitikere spørgsmålstegn ved KANUKOKA's fremtid.

Kommunalbestyrelsesmedlemmer i *Kommuneqarfik Sermersooq* fra Inuit Ataqatigiit og Siumut ønsker at KANUKOKA's fremtidige organisering skal drøftes på delegeretmøde i maj 2010: På www.sermersooq.gl anføres det bl.a. at: "...samfundsudviklingen med kommunalreformen og overtagelse af flere opgaver fra selvstyret gør det naturligt at revurdere rammerne for og karakteren af det fælleskommunale samarbejde og servicering, som KANUKOKA i dag udgør."

I en kronik i avisen *Sermitsiaq* slår Niels Thomsen, politisk ordfører i Inatsisartut for partiet Demokraterne, til lyd for at man kort og godt lukker KANUKOKA. Demokraterne mener, at KANUKOKA efter kommunesammenlægningerne er et overflødig mellemlid mellem kommunerne og selvstyret.

Til den rejste kritik har KANUKOKA's formand Enok Sandgreen bl.a. tilkendegivet, at der til det kommende delegeretmøde i KANUKOKA vil blive fremsat forslag om tilpasning af KANUKOKA til den nye kommunestruktur. Han understreger dog at KANUKOKA er uvurderlig som et koordinerende organ i en tid med indkøring af den nye offentlige struktur med sammenlagte kommuner og forberedelse af overtagelse af opgaveområder fra de centrale myndigheder.

Formanden for KANUKOKA støttes af 3 ud af 4 blandt de grønlandske borgmestre (Jess Svane, Hermann Berthelsen og Simon Simonsen, alle Siumut) samt partiet Atassut. Borgmester i *Kommuneqarfik Sermersooq* Asii Chemnitz Narup (Inuit Ataqatigiit) udtrykker en mere kritisk indstilling til landsforeningens fremtid.

- Nu er der 4 kommuner, og de har helt andre behov for organisering som landsforening, siger Asii Chemnitz Narup til KNR's radioavis. Efter kommunernes sammenlægning har kommunerne overtaget en del opgaver som KANUKOKA før har varetaget.

Endvidere har Anthon Frederiksen, Naalakkersuisoq for Indenrigsanliggender, Natur og Miljø, valgt at tage del i debatten om KANUKOKA's fremtid. Han har til KNR's radioavis bl.a. udtalt, at "...kommunerne er reduceret fra 18 til 4 storkommuner. Derfor er det ikke nødvendigt, at KANUKOKA blander sig i dialogen mellem selvstyret og kommunerne.

- Hverken Naalakkersuisut eller Selvstyret skal beslutte om KANUKOKA skal fortsætte. Men jeg synes at, i og med at kommunerne er reduceret fra 18 til 4 kommuner, vil det være ganske naturligt at KANUKOKA tilpasser sig forholdene efter første januar 2009, siger han.

KANUKOKA's formand Enok Sandgreen finder det upassende at et medlem af Naalakkersuisut blander sig i en intern kommunal debat.

Der er planlagt delegeretmøde i KANUKOKA i Ilulissat i dagene 19. – 20. maj 2010.

Politiet indstiller efterforskning af politianmeldelse mod Demokraternes ledelse.

I forlængelse af et større ledelsesopgør i partiet Demokraterne i sommeren 2008 foretog partiets stifter og tidligere formand Per Berthelsen efter hans eksklusion fra partiet en politianmeldelse mod partiets nye ledelse, bl.a med påstand om mandatsvig. Det er nærmere omtalt i min indberetning for september 2008.

Politimesterembedet oplyste den 2. februar 2010, at politiet nu har indstillet efterforskningen af sagen. - Efterforskningen har ikke vist tegn på, at der er sket noget kriminelt. Derfor har vi valgt at indstille sagen, fortæller vicepolitimester Morten Nielsen til KNR's radioavis.

Per Berthelsen er i dag medlem af Inatsisartut for partiet Siumut.

Erhverv og Økonomi.

Ledigheden i 2009.

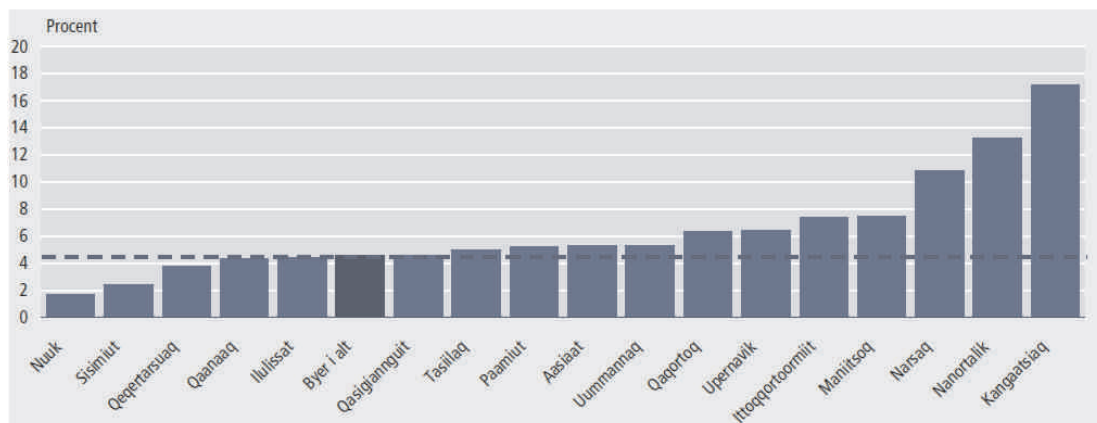
Grønlands Statistik offentliggjorde den 5. februar 2010, at den registrerede ledighed i byerne i Grønland i 2009 er steget til 4,6 % mod 4,0 % i 2008.

Ledigheden har ellers været faldende i Grønland siden 2003. Bag det nævnte landsgennemsnit på 4,6 % i 2009 ligger dog bl.a. metodisk-tekniske forhold, idet byen Qaanaaq ikke var med i 2008-opgørelsen og fra 2008 til 2009 er den potentielle arbejdsstyrke udvidet med aldersgruppen 63-årige, svarende til en samtidig hævelse af aldersgrænsen for offentlig pension fra 62 år til 63 år.

Der er dog tale om en reel lille vækst i ledigheden fra 2008 til 2009. Bl.a. i byer som Nanortalik, Narsaq og Kangaatsiaq er ledigheden vokset meget fra 2008 til 2009 og disse byer havde i 2009 en ledighedsprocent på mellem 11 og 17.

I nedenstående oversigt ses endvidere en meget stor forskel i ledigheden i de enkelte byer. Nuuk havde i 2009 således den laveste ledighed på 1,7 %, mens Kangaatsiaq havde den højeste ledighed på 17,2 %.

Figur 2. Antallet af medio ledige i gennemsnit pr. måned i byerne i 2009 i pct.

Ordinær generalforsamling i Royal Greenland A/S.

Jf. min indberetning for december 2009 realiserede det selvstyrejede Royal Greenland A/S i regnskabsåret okt. 2008 – sept. 2009 et underskud på 196 mio. kr. Året før var årsresultatet et underskud på 78 mio. kr. Tidligere i 2009 godkendte Inatsisartut et ekstraordinært kapitalindskud fra selvstyret til virksomheden på 500 mio. kr., som beskrevet i min indberetning for juni-juli 2009.

Ved selskabets ordinære generalforsamling den 18. februar 2010 foretog Naalakkersuisut en udskiftning af mange af medlemmerne i bestyrelsen for Royal Greenland A/S.

Formand for Naalakkersuisut Kuupik Kleist oplyser på www.nanoq.gl, at forretningsmand Niels de Coninck-Smith indtræder som ny bestyrelsesformand og erstatter energidirektør i KNI A/S Peter Grønvold Samuelson, som har været bestyrelsesformand de seneste tre år. Derudover udtræder Arne Pedersen, Paneeraq A. Olsen og Pitsi Høegh af bestyrelsen. Disse personer erstattes af Otto Eliassen, Marie Fleischer og Sara Heilmann.

Kuupik Kleist udtalte i tilknytning til generalforsamlingen bl.a., at Naalakkersuisut trods det dårligste årsregnskab i selskabets historie fortsat har tillid til Royal Greenlands ledelse:

”Ledelsen skal have arbejdsro til at rette skuden op. I de seneste fire måneder af regnskabsåret 2008/09 samt det første kvartal af det nye regnskabsår 2009/10 er den negative udvikling vendt og der er begyndende tegn på, at økonomien er inde i en positiv udvikling /.../ Naalakkersuisut understreger, at tiden ikke er inde til at indlede en hastig privatiseringsproces for Royal Greenland. Selskabets økonomi skal styrkes og værdierne sikres.”

Føroya Bank ind på det grønlandske marked.

I en årrække har 2 banker været repræsenteret i Grønland med et filialnet. Dels Grønlandsbanken, som har hovedsæde i Nuuk, og dels Sparbank med hovedsæde i Skive.

Den 8. februar 2010 meddelte Sparbank, at man har solgt en del af sit filialnet til Føroya Bank med hovedsæde i Tórshavn. herunder alle filialer i Grønland. Føroya Bank har oplyst, at salget ikke umiddelbart vil kunne mærkes for bankens grønlandske kunder og medarbejdere.

Grønlandsbankens resultat for 2009.

Den 17. februar 2010 kunne Grønlandsbanken oplyse, at banken i 2009 har realiseret et overskud før skat på niveauet 100 mio. kr. Det tilsvarende resultat for 2008 var på 71,8 mio. kr.

Resultatet forrenter egenkapitalen med 16 %. Grønlandsbanken oplyser, at man fortsat har et solidt indlånsoverskud, god likviditet og en overdækning i forhold til lovkravet om likviditet på 161,7 %. Banken venter i 2010 et resultat på niveau med 2009.

Uvis fremtid for udvinding af olivin i olivinminen *Seqi*.

Grønlands Selvstyre oplyste den 9. februar 2010, at selskabet Minelco A/S, som ejer og driver *Seqi*, overvejer minens fremtid. Der henvises til, at de økonomiske resultater af minedriften ikke lever op til selskabets forventninger. Det er bl.a. de høje fragtomkostninger ved at bringe olivin til Europa, som belaster driften.

Til *Industrial Minerals* (www.indmin.com) udtaler Minelco, at selskabet vil lukke *Seqi* minen i løbet af 2010.

Olivinminen *Seqi* har været i drift siden 2005, og har i årene 2005 til 2009 produceret ca. 1,7 mio. tons olivin. Der er ca. 28 ansatte i minen. Den primære aftager af olivin er mineselskabets svenske moderselskab LKAB, som er ejet af den svenske stat. LKAB anvender olivin i udvindingen af jern fra jernmalm.

Grønlands Selvstyre oplyser, at det undersøges, om der er grundlag for en genoptagelse af produktionen såfremt minen nedlukkes midlertidigt.

Andet.**Årsfest i Grønlands Universitet *Ilisimatusarfik*.**

Ilisimatusarfik holdt sin traditionelle årsfest den 26. februar 2010. Rektor Tine Pars overrakte eksamensbeviser til 4 kandidater og 15 bachelorer inden for de traditionelle og nye fag på *Ilisimatusarfik*.

Med venlig hilsen

Søren Hald Møller